

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 4

ΕΚΜΙΣΘΩΤΗΣ ΜΕΤΑΛΛΕΙΟΥ

1. Οι Αθηναίοι της Κλασικής περιόδου αντιλαμβάνονταν την πόλιν κυρίως ως το σύνολο των πολιτών της και όχι ως γεωγραφική έκταση. Χαρακτηριζόταν κατά κανόνα με τους όρους *άστυ*, όταν επρόκειτο για την Αθήνα, και *χώρα*, όταν επρόκειτο για το υπόλοιπο της Αττικής.
2. «Τριακόσια πλοία θ' αρματώνετε αμέσως πι και φι, θα γέμιζε η πόλη στρατιωτών φωνές και βήματα, και θα φωνάζατε για τριηράρχους και για μισθοδοσίες, να χρυσωθούν της Παλλάδας τα αγάλματα, και θα βογκούσαν στις Στοές τα πηγαδάκια, το στάρι θα ζυγιάζονταν, ασκιά θα αγοράζατε και στάμνες και σκαρμούς και σκόρδα και ελιές, σαρδέλες και κρεμμύδια, και αυλητρίδες θα μαζεύατε και στέφανα και θα φουσκάλιαζαν τα χέρια σας, στους ταρσανάδες θα πελέκαγαν κουπιά, θα μπήγονταν καβίδες στους σκαρμούς και φλογέρες θ' αντηκούσαν και νταούλια και σφυρίγματα» (Αριστοφάνους, *Αχαρνής*, 544-554, μτφρ. Κ. Τοπούζης, Αθήνα 1997).
3. «Μέχρι την εποχή που έγιναν οι Μηδικοί πόλεμοι, τα χρυσά και τα αργυρά νομίσματα είναι αρκετά σπάνια στην Ελλάδα, γιατί λείπουν τα πολύτιμα μέταλλα. Στην Αττική, στο Λαύριο, εκμεταλλεύονταν φλέβες μολύβδου, που περιείχαν και ασήμι μα μόνο στα 483 π.Χ. βρήκαν μια φλέβα πολύ πιο πλούσια, τη φλέβα της Μαρωνείας, 'Μια ασημόφλεβα στα σπλάχνα της γης έχουν θησαυρό'. Αυτή η ανακάλυψη επιτρέπει πια να κόψουν πολλά νομίσματα» (R. Flacelière, *Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων*, μτφρ. Γ. Βανδώρου, εκδ. Παπαδήμα, Αθήνα 1993, σ. 151).
4. Τα μόνα έξοδα που είχε ο δικαιούχος ενός μεταλλείου ήταν η μίσθωση των δούλων και η ελάχιστη δαπάνη για τη συντήρησή τους. Με τη χρήση τέτοιου είδους εργατικού δυναμικού το κόστος έμενε σε χαμηλά επίπεδα, ενώ επιτυγχανόταν επιστροφή ποσού μεγαλύτερου από το επενδυμένο κεφάλαιο. Με αυτόν τον τρόπο, το κέρδος ήταν μεγαλύτερο τόσο για τους πλούσιους ιδιώτες δικαιούχους όσο και για το κράτος που παρείχε τα δικαιώματα εκμετάλλευσης των μεταλλείων και επέβαλλε τους φόρους.
5. «Μεταλλεία, λατομεία, δάση και διάφορες εκτάσεις ανήκαν κανονικά στο Δημόσιο. [...] Κατά κανόνα, το κράτος δεν αξιοποιούσε απευθείας τα προσοδοφόρα περιουσιακά του στοιχεία, αλλά τα εκμίσθωνε σε πλειοδότες. Τα μισθώματα απέφεραν στο κράτος πολύ σημαντικά έσοδα, τόσο μάλλον που περιελάμβαναν και εκείνα από εκχωρήσεις εκμεταλλεύσεων στο Λαύριο» (Μ.Β. Σακελλαρίου, *Η Αθηναϊκή δημοκρατία*, Ηράκλειο 2008⁴ [1η έκδοση 1999], σ. 259).